

# Z A K O N

## O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UČENIČKOM I STUDENTSKOM STANDARDU

### Član 1.

U Zakonu o učeničkom i studentskom standardu („Službeni glasnik RS”, broj 18/10), u članu 1. reči: „osnivanje i rad Republičkog fonda za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka” brišu se.

### Član 2.

U članu 11. stav 2. broj: „8,50” zamenjuje se brojem: „9,00”.

### Član 3.

Posle člana 11. dodaje se član 11a, koji glasi:

### **„Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente**

#### Član 11a

Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike ima učenik počev od drugog razreda srednje škole, koji ispunjava opšte uslove iz člana 4. ovog zakona, koji stalno postiže odličan opšti uspeh i koji osvoji jedno od prva tri mesta na međunarodnim i republičkim takmičenjima koja se nalaze u kalendaru takmičenja učenika.

Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene studente ima student počev od treće godine studija, odnosno sa ostvarenih 120 ESP bodova (osnovne akademske studije, master akademske studije i doktorske akademske studije), koji ispunjava opšte uslove iz člana 4. ovog zakona, koji tokom studiranja ostvari prosečnu ocenu najmanje 9,00 i koji je u kontinuitetu upisivao godine studiranja na teret budžeta Republike Srbije.

Za ostvarivanje prava iz st. 1. i 2. ovog člana učenici i studenti polažu standardizovane testove, osim učenika i studenata umetničkih škola i akademija koji nisu na teoretskom odseku.

Stipendija se dodeljuje bez obaveze vraćanja i isplaćuje se u mesečnom novčanom iznosu koji utvrđuje ministar za svaku školsku godinu.

Ministarstvo raspisuje konkurs za dodelu stipendija, koji sadrži naročito: uslove za dodelu stipendija, kriterijume za utvrđivanje redosleda kandidata, broj korisnika stipendije, datum i mesto polaganja standardizovanih testova, visinu stipendije, potrebna dokumenta, rokove za prijavljivanje na konkurs i odlučivanje o dodeli stipendija.

Testiranje kandidata sprovodi odgovarajući institut u sastavu visokoškolske ustanove (u daljem tekstu: Institut) i utvrđuje rezultate testiranja.

Rezultate testiranja Institut, preko Ministarstva, dostavlja savetima iz sledećih obrazovno-naučnih, odnosno obrazovno-umetničkih polja: prirodno-matematičke nauke, društveno-humanističke nauke, medicinske nauke, tehničko-tehnološke nauke i umetnost.

Predsednika i članove saveta iz stava 7. ovog člana imenuje Konferencija univerziteta, na period od četiri godine.

Predlog rang liste o dodeli stipendija utvrđuju saveti iz stava 7. ovog člana.

Konačnu rang listu i predlog odluke o dodeli stipendija utvrđuje komisija koju imenuje ministar. Komisiju čine predsednici saveta iz člana 7. ovog člana i predstavnici Ministarstva.

Poslovi iz st. 8. i 9. ovog člana obavljaju se kao povereni.

Odluku o dodeli stipendija donosi ministar.

Odluka iz stava 12. ovog člana konačna je.

Ministarstvo vodi evidenciju o odobrenim stipendijama.

Na osnovu konačne odluke o dodeli stipendije učenik, njegov roditelj ili staratelj, odnosno student zaključuje sa Ministarstvom ugovor o stipendiji za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente, kojim se bliže uređuju prava i obaveze u vezi sa korišćenjem stipendije.

Učenik, odnosno student koji je zaključio sa Ministarstvom ugovor o stipendiji za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente, ima pravo da svake naredne školske godine produži korišćenje tog prava, do završetka školovanja, ako dostavi dokaze o tome da i dalje ispunjava propisane uslove.

Ako učenik, odnosno student koji je zaključio ugovor sa Ministarstvom ne dostavi dokaze o tome da i dalje ispunjava propisane uslove – gubi pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente.

Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente nema učenik, odnosno student koji je pravo na neku drugu učeničku, odnosno studentsku stipendiju ili kredit ostvario u skladu sa odlukom nadležnog organa iz budžeta jedinice lokalne samouprave, odnosno iz budžeta Republike Srbije.

Jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom, u skladu sa materijalnim mogućnostima, utvrditi pravo na učeničku, odnosno studentsku stipendiju ili kredit, ako je prethodno za te namene u svom budžetu obezbedila sredstva.

Učenik, odnosno student za koga se utvrdi da je zloupotrebom ostvario pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente – trajno gubi pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente po odredbama ovog zakona i dužan je da vrati dobijeni iznos.

Bliže uslove za dodelu stipendija iz st. 1. i 2. ovog člana, kriterijume za utvrđivanje redosleda kandidata, način i postupak ostvarivanja prava na stipendiju, naknadu za izradu standardizovanih testova i druga pitanja od značaja za ostvarivanje tog prava propisuje ministar.”

#### **Član 4.**

Posle člana 45. dodaju se čl. 45a, 45b, 45v, 45g, 45d, 45đ i 45e, koji glase:

*„Podaci u evidencijama*

#### **Član 45a**

Evidencije koje vodi ustanova sadrže podatke o ustanovi, učenicima, odnosno studentima i njihovim roditeljima ili starateljima i zaposlenima.

### *Podaci o ustanovi*

#### Član 45b

Podaci o ustanovi su podaci u vezi sa pravnim statusom ustanove, odnosno statusom ustanove u sistemu učeničkog i studentskog standarda, podaci o obavljanju osnovne delatnosti (smeštaj, ishrana, vaspitni rad, odmor i oporavak i kulturne, umetničke, sportske i rekreativne aktivnosti i informisanje), obavljanju druge delatnosti, razvojnom i godišnjem planu rada i drugim aktima ustanove, organima ustanove, objektu i radnim jedinicama ustanove, dozvoli za rad i kategorizaciji ustanove.

Ustanova u kojoj se ostvaruje pravo učenika na vaspitni rad vodi posebnu evidenciju o vaspitnom, odnosno stručnom radu, koju čine podaci o vaspitnim grupama, rasporedu aktivnosti u toku vaspitnog, odnosno stručnog rada, dnevnom dežurstvu, saradnji sa roditeljima, odnosno starateljima učenika i školom, zdravstvenim i drugim ustanovama, programu vaspitnog, odnosno stručnog rada i njihovom ostvarivanju.

### *Evidencija o učeniku, odnosno studentu*

#### Član 45v

Evidenciju o učeniku, odnosno studentu čine podaci kojima se određuje njihov identitet (u daljem tekstu: lični podaci), obrazovni, socijalni i zdravstveni status.

Lični podaci o učeniku, odnosno studentu jesu: ime i prezime učenika, odnosno studenta, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon i državljanstvo.

Lični podaci o roditelju ili staratelju učenika, odnosno studenta jesu: ime i prezime roditelja ili staratelja, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja i kontakt telefon, odnosno elektronska adresa.

Podaci kojima se određuje obrazovni status učenika, odnosno studenta jesu: podaci o upisanoj srednjoj školi, odnosno visokoškolskoj ustanovi, trajanju obrazovanja, odnosno studijskom programu, upisanom razredu, odnosno godini studija, godini upisa, statusu, postignutom uspehu, položenim standardizovanim testovima, izrečenim vaspitno-disciplinskim, odnosno disciplinskim merama, a za učenike i podaci o učešću na takmičenjima i jeziku na kome se ostvaruje vaspitni rad.

Podaci kojima se određuje socijalni status učenika, odnosno studenta jesu: podaci o stanju porodice (broj članova porodičnog domaćinstva, da li su roditelji živi, njihov obrazovni nivo, zaposlenje, prihod, primanja socijalne pomoći i podaci o pripadnosti osetljivoj društvenoj grupi), podaci o korišćenju prava na smeštaj, ishranu i vaspitni rad i o izdatoj učeničkoj, odnosno studentskoj legitimaciji, odnosno elektronskoj kartici, podaci o korišćenju učeničkog, odnosno studentskog kredita i stipendije i stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente.

Podaci kojima se određuje zdravstveni status učenika, odnosno studenta jesu podaci o zdravstvenom statusu učenika, odnosno studenta koje unosi izabrani lekar nadležne zdravstvene ustanove, na osnovu kojih se vrši procena potreba za pružanjem dodatne vaspitno-obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške, odnosno za ostvarivanje prava na oporavak.

### *Evidencija o zaposlenima*

#### Član 45g

Evidenciju o zaposlenima čine sledeći podaci: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, nivo i vrsta obrazovanja, podaci o stručnom usavršavanju, podaci o državljanstvu, psihičkoj, fizičkoj i zdravstvenoj sposobnosti za rad sa učenicima, odnosno studentima i proveriti tih sposobnosti, podatak o neosuđivanosti, podatak o poznavanju jezika na kome se izvodi vaspitni rad, podaci o vrsti radnog odnosa, odnosno angažovanja i stažu osiguranja, podaci o stručnom ispitu i licenci, podaci o zaduženjima, plati i učešću u radu organa ustanove.

#### *Način prikupljanja podataka za evidencije o učenicima i studentima*

#### Član 45d

Podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije koju, na zahtev učenika, njegovog roditelja ili staratelja, odnosno studenta izdaju nadležni organi, a u svrhu ostvarivanja prava iz oblasti učeničkog i studentskog standarda.

Naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak lica koji se daje u pismenom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

#### *Vođenje evidencija*

#### Član 45đ

Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencija u ustanovi, odnosno Ministarstvu, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete, prema zakonu kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja.

U pogledu vođenja evidencija primenjuje se zakon kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

#### *Obrada podataka*

#### Član 45e

Podatke o ustanovi, odnosno drugoj organizaciji koja obavlja pojedine poslove iz delatnosti učeničkog i studentskog standarda za potrebe vođenja registra ustanova i drugih organizacija prikuplja Ministarstvo.

Podatke o učenicima, odnosno studentima – za evidenciju za ostvarivanje prava na smeštaj, ishranu, odmor i oporavak, a za učenika i za vaspitni rad, prikuplja ustanova i dostavlja Ministarstvu podatke o broju korisnika.

Podatke o učenicima, odnosno studentima – za evidenciju o odobrenim učeničkim i studentskim kreditima i stipendijama i stipendijama za izuzetno nadarene učenike i studente prikuplja Ministarstvo, odnosno odgovarajuća poslovna banka, koja ih u skladu sa zaključenim ugovorom dostavlja Ministarstvu.

Podatke o zaposlenima prikuplja ustanova i dostavlja Ministarstvu podatke o broju zaposlenih i lične podatke o vaspitačima i stručnim saradnicima – psiholozima i pedagogima za potrebe vođenja registra vaspitača, psihologa i pedagoga.

U postupku ostvarivanja prava iz oblasti učeničkog i studentskog standarda zabranjeno je objavljivati javno na rang listi sledeće lične podatke o učenicima, odnosno studentima: jedinstveni matični broj građana učenika i studenata, adrese

njihovog stanovanja, brojeve telefona, kao i naročito osjetljive podatke o učenicima, odnosno studentima.”

#### **Član 5.**

U članu 53. stav 2. menja se i glasi:

„Za direktora ustanove može biti imenovano lice koje je steklo visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije ili specijalističke strukovne studije) ili lice koje je steklo visoko obrazovanje na osnovnim studijama na fakultetu u trajanju od najmanje četiri godine, a koje je u pogledu prava koja iz njega proizlaze izjednačeno sa akademskim nazivom master.”

#### **Član 6.**

U članu 60. stav 5. menja se i glasi:

„Poslove vaspitača i stručnog saradnika iz st. 1. i 2. ovog člana može da obavlja lice koje je steklo odgovarajuće visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije ili specijalističke strukovne studije) ili lice koje je steklo visoko obrazovanje na osnovnim studijama na fakultetu u trajanju od najmanje četiri godine, a koje je u pogledu prava koja iz njega proizlaze izjednačeno sa akademskim nazivom master.”

#### **Član 7.**

Deo VI. Republički fond za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, sa čl. 70–81, briše se.

#### **Član 8.**

U članu 90. st. 3. i 4. brišu se.

Dosadašnji st. 5. i 6. postaju st. 3. i 4.

#### **Član 9.**

Član 92. menja se i glasi:

„Poslove inspektora može da obavlja lice sa stečenim odgovarajućim visokim obrazovanjem, i to:

1) lice koje je završilo osnovne akademske i master akademske studije u oblasti pravnih ili ekonomskih nauka;

2) lice koje je steklo stručni naziv diplomirani pravnik, odnosno diplomirani ekonomista na osnovnim studijama na fakultetu u trajanju od najmanje četiri godine, koji je u pogledu prava koja iz njega proizlaze izjednačen sa akademskim nazivom master.

Lica iz stava 1. ovog člana moraju da imaju položen državni stručni ispit i najmanje pet godina rada u državnim organima, organima teritorijalne autonomije ili organima jedinica lokalne samouprave.

Obrazac legitimacije za inspektora propisuje ministar.”

#### **Član 10.**

U članu 95. stav 1. posle tačke 9) dodaju se tač. 9a) i 9b), koje glase:

„9a) ne vodi propisanu evidenciju (član 45);

9b) ukoliko javno na rang listi objavi sledeće lične podatke o učenicima, odnosno studentima: jedinstveni matični broj građana učenika i studenata, adresu njihovog stanovanja, broj telefona i naročito osetljive podatke o učenicima, odnosno studentima (član 45e).”

#### **Član 11.**

Učenici i studenti koji su ostvarili pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente, odnosno za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka i koji imaju zaključene ugovore u skladu sa ranije važećim propisima, nastavljaju da koriste to pravo do završetka započetog školovanja, u skladu sa zaključenim ugovorom i propisom po kom su to pravo ostvarili.

#### **Član 12.**

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje sa radom Republički fond za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka osnovan Zakonom o učeničkom i studentskom standardu („Službeni glasnik RS”, broj 18/10), a njegova prava, obaveze, predmete i arhivu preuzima Ministarstvo.

#### **Član 13.**

Ministar će u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti podzakonske akte, u skladu sa ovim zakonom.

#### **Član 14.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

## O B R A Z L O Ž E N J E

### I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o učeničkom i studentskom standardu sadržan je u članu 97. tačka 10) Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

### II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Posle trogodišnje primene Zakona o učeničkom i studentskom standardu („Službeni glasnik RS”, broj 18/10), konstatovano je da postoje problemi u obezbeđivanju studentskih stipendija, a posebno stipendija za izuzetno nadarene učenike i studente koje treba da se ostvaruju preko Republičkog fonda za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka (u daljem tekstu: Fond). Osim navedenog, postojala je obaveza usaglašavanja vođenja evidencija u oblasti učeničkog i studentskog standarda sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti („Službeni glasnik RS”, br. 97/08, 104/09 – dr.zakon, 68/12 – odluka US i 107/12), kao i potreba usaglašavanja odredaba koje se odnose na zahteve u pogledu stečenog obrazovanja za direktore, vaspitače, stručne saradnike i inspektora u Ministarstvu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 76/05, 100/07 – autentično tumačenje, 97/08, 44/10 i 93/12).

#### *Studentske stipendije*

Praćenjem realizacije konkursa za dodelu studentskih stipendija za period 2002.-2013. godine, uočen je kontinuitet u povećanju broja studenata koji ispunjavaju propisane uslove u pogledu postignutog uspeha za ostvarivanje prava na stipendiju, odnosno koji su položili sve ispite i postigli uspeh sa prosečnom ocenom najmanje 8,50. U 2002. godini odobreno je – 1174 stipendije, u 2003. godini – 1880 stipendija, u 2004. godini – 2294 stipendije, u 2005. godini – 3085 stipendija, u 2006. godini – 3551 stipendija, u 2007. godini – 4350 stipendija, u 2008. godini – 5811 stipendija, u 2009. godini – 7046 stipendija, u 2010. godini – 8411 stipendija, u 2011. godini – 11015 stipendija, u 2012.godini – 13368 stipendija i u 2013. godini – 14021 stipendija.

Imajući u vidu napred navedeno, a da su budžetska sredstva ograničena, radi podsticanja najuspešnijih studenata i podizanja kvaliteta u oblasti ostvarivanja prava na studentsku stipendiju, neophodno je izmeniti zakonska rešenja, tako što će se povećati zahtevi u pogledu postignutog uspeha u toku studija. Prema broju studenata koji konkurišu za dodelu stipendije, optimalno rešenje je da se prosečna ocena sa 8,50 poveća na prosečnu ocenu 9,00. Svi studenti koji ispune ovaj poseban uslov imaju pravo na stipendiju.

Radi zaštite materijalnog položaja studenata koji postižu visoke rezultate u toku studija, Predlogom zakona nije predloženo da se u Zakonu istovremeno izmeni i rešenje za studentski kredit, tako da je prosečna ocena najmanje 8,50 ostala i dalje uslov za oslobađanje od otplate dobijenog studentskog kredita.

#### *Stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente*

Osim redovnih stipendija, u sistemu učeničkog i studentskog standarda postoji tradicija dodele stipendija za izuzetno nadarene učenike i studente.

Zakonom o učeničkom i studentskom standardu iz 2010. godine (u daljem tekstu: Zakon) utvrđeno je da se stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente obezbeđuju preko Fonda, koji je osnovan radi sistematskog i organizovanog staranja

Republike Srbije o razvoju izuzetno nadarenih učenika i studenata za naučni i umetnički rad (čl. 70–81. Zakona).

U upravnom odboru, kao organu upravljanja Fondom trebalo je da budu zastupljeni po dva predstavnika ministarstva nadležnog za poslove prosvete i ministarstva nadležnog za poslove nauke i jedan član kao predstavnik ministarstva nadležnog za poslove kulture. Sredstva za rad Fonda obezbeđivala bi se iz budžeta Republike Srbije – iz sredstava namenjenih za finansiranje u oblasti prosvete, nauke i kulture, kao i iz donacija, poklona i drugih izvora u skladu sa zakonom. Činjenica je da direktor, upravni odbor i stručni organi - saveti Fonda nisu imenovani. Takođe, činjenica je da se od 2003. godine sredstva za stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente obezbeđuju isključivo iz budžeta Republike Srbije, sa pozicije ministarstva nadležnog za poslove prosvete. Posebno, od donošenja Zakona o ministarstvima 2011. godine, delokrug Ministarstva prosvete i Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj objedinjeni su u jedno ministarstvo, i nije moguće imenovati upravni odbor Fonda u skladu sa zakonom, a sredstva za stipendije se i dalje obezbeđuju sa pozicije jednog ministarstva.

Prema rešenjima iz Predloga zakona više neće biti posebnih troškova za rad Fonda (nagrada zarade za direktora i zaposlene, kao i drugi troškovi za rad Fonda) i sva raspoloživa sredstva, osim troškova za sprovođenje standardizovanih testova (oko 1.500.000,00 dinara), dodeljuju se učenicima i studentima. Uređeno je i da učenik, odnosno student nema pravo na stipendiju, ako je pravo na neku drugu stipendiju ili kredit ostvario iz budžeta jedinice lokalne samouprave ili iz budžeta Republike Srbije, kao i posledice u slučaju zloupotrebe prava.

Prema dosadašnjoj praksi, do 2012. godine ministarstvo nadležno za poslove obrazovanje godišnje je odobravalo oko 200 novih stipendija za izuzetno nadarene učenike i studente (oko 150 za studente i oko 50 za učenike), a korišćenja stipendije produžavalo je oko 500 korisnika.

Zakonom je bilo predviđeno da pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike imaju odlični učenici srednjih škola koji osvoje jedno od prvih tri mesta na odgovarajućem takmičenju i studenti koji su tokom studiranja ostvarili prosečnu ocenu najmanje 9,00 i nisu gubili nijednu godinu. Učenici i studenti imali su obavezu da polože standardizovane testove, osim učenika i studenata umetničkih škola i akademija koji nisu na teoretskom odseku.

Novim rešenjima u Predlogu zakona izvršeno je odgovarajuće preciziranje zakonskih rešenja i usaglašavanje sa dosadašnjom praksom. Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente može, pod propisanim uslovima, da počne da koristi učenik od drugog razreda srednje škole i da ovo pravo produžava sve do završetka studija, ukoliko nastavi da ispunjava propisane uslove. Kako postoji mogućnost korišćenja stipendije u kontinuitetu od drugog razreda srednje škole do završetka doktorskih studija, to su za studente koji nisu bili korisnici ove stipendije od uzrasta učenika, utvrđeni uslovi u pogledu početka korišćenja stipendije – od treće godine studija. U uslovima kada su sredstva ograničena, bilo je neophodno predložiti rešenje koje će biti garancija da će ovu prestižnu stipendiju dobiti, a zatim i produžavati do kraja školovanja, samo izuzetno nadareni učenici i studenti.

Kod predlaganja novih rešenja za studentsku stipendiju i stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente vodilo se računa o dosadašnjoj dobroj praksi i motivaciji učenika i studenata da postizanjem odgovarajućeg uspeha u toku školovanja obezbede odgovarajuću materijalnu podršku. Učenički i studentski kredit koristi najveći broj učenika i studenata, a iznos kredita se utvrđuje prema iznosu učešća učenika i studenta u ceni smeštaja i ishrane; visina učeničke i studentske stipendije utvrđuje se najmanje u iznosu učeničkog i studentskog kredita; a visinu stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente treba da utvrđuje ministar i može



se očekivati da će njihov iznos u postojećim uslovima obezbediti znatno poboljšanje uslova za dalji rad i razvoj učenika i studenata.

#### *Usaglašavanje sa propisima*

Zakon je trebalo usaglasiti i sa propisima u oblasti zaštite podataka o ličnosti, u delu koji se odnosi na evidencije, kao i sa propisima u oblasti visokog obrazovanja, u delu koji se odnosi na zahteve u pogledu stečenog obrazovanja za odgovarajuća lica.

Zakonom iz 2010. godine utvrđene su vrste evidencije, način vođenja (pismena i elektronska forma), rokovi čuvanja (trajno se čuvaju knjige matične evidencije o učenicima, odnosno studentima) i rokovi dostavljanja podataka iz evidencije Ministarstvu.

Predlogom je precizno navedeno koje podatke sadrže evidencije koje se vode u ustanovi, u skladu sa zahtevima Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, odnosno Strategijom zaštite podataka o ličnosti. Precizirane su odredbe o zaštiti, odnosno prikupljanju i obradi podataka koje treba da obezbede uključivanje evidencija iz oblasti učeničkog i studentskog standarda u jedinstveni informacioni sistem prosvete. Naglašeno je koji se podaci o učeniku i studentu ne mogu objavljivati javno na rang listi i propisane su kazne za prekršaj.

Predlogom su precizno navedeni zahtevi u pogledu stečenog obrazovanja za direktore, vaspitače, stručne saradnike i inspektora u Ministarstvu, prema propisima u oblasti visokog obrazovanja.

Analiza primene Zakona, pre svega ostvarivanja prava učenika i studenata na smeštaj, ishranu, vaspitni rad, odmor i oporavak, kao i učeničke i studentske kredite i stipendije, pokazala je da je Zakon u osnovi odgovorio očekivanjima koja su postojala pri njegovom donošenju, a posebno jer su stvoreni uslovi da se donošenjem odgovarajućih standarda znatno poboljšaju uslovi smeštaja i kvaliteta ishrane u ustanovama za smeštaj, ishranu, odmor i oporavak učenika i studenata ali da je za dalje unapređivanje sistema učeničkog i studentskog standarda potrebno izvršiti izmenu Zakona, posebno u delu koji se odnosi na stipendije i zaštitu podataka o ličnosti, kako je predloženo.

Rešenja iz Predloga zakona treba da obezbede postizanje sledećih ciljeva:

– jedinstven i efikasan sistem pružanja materijalne podrške učenicima i studentima (učenički i studentski krediti i stipendije), u zavisnosti od postignutog uspeha i socijalno-ekonomskog statusa porodice učenika, odnosno studenta, radi stvaranja uslova za dostupnije, efikasnije i kvalitetnije obrazovanje i vaspitanje i posebno podizanje kvaliteta u oblasti ostvarivanje prava na studentske stipendije;

– podsticanje razvoja izuzetno nadarenih učenika i studenata za naučni i umetnički rad; precizni uslovi i postupak dodele stipendija za izuzetno nadarene učenike i studente, uz poštovanje dobre prakse da se zadrže odgovarajući uslovi: izuzetan uspeh u učenju, položeni standardizovani testovi i rezultati na međunarodnim i republičkim takmičenjima (samo za učenike), kako bi ovu prestižnu stipendiju i na dalje dobijali samo izuzetno nadareni učenici i studenti, kao podršku za naučni i umetnički rad;

– zaštitu prava učenika i studenata koji su ostvarili pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente, odnosno za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka po ranije važećim propisima;

– kontrolu i racionalno korišćenje budžetskih sredstava koja su namenjena za materijalnu podršku učenicima i studentima (naknade za socijalnu zaštitu);

– zaštita podataka o ličnosti u skladu sa postignutim standardima, odnosno načelima prema propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti;

– uključivanje evidencija iz oblasti učeničkog i studentskog standarda u jedinstveni informacijski sistem prosvete u nadležnosti Ministarstva;

– usaglašenost zahteva u pogledu stečenog obrazovanja za direktore, vaspitače, stručne saradnike i inspektora u Ministarstvu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Probleme u primeni Zakona nije moguće rešiti bez donošenja novog zakona, odnosno izmene i dopune Zakona i to je jedini način za rešavanje problema.

### **III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA**

**Član 1.** uređuje brisanje odredaba o osnivanju Republičkog fonda za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka.

**Član 2.** uređuje izmenu posebnog uslova za dobijanje studentske stipendije. Povećani su zahtevi u pogledu postignute prosečne ocene sa 8,50 na 9,00 radi podizanja kvaliteta u oblasti ostvarivanja prava na stipendiju. Predložena rešenja obezbeđuju da se nastavi sa dobrom praksom i pravilima dodele stipendije studentima koji postižu najbolje rezultate.

Predlogom zakona se ne predlaže istovremena izmena u delu koji se odnosi na studentski kredit. Zadržavanje postojećeg rešenja u Zakonu da je prosečna ocena najmanje 8,50 uslov za oslobađanje od otplate dobijenog studentskog kredita, pozitivno će uticati na standard studenata i njihovih porodica, odnosno ublažice posledice pooštavanja uslova za dobijanje studentske stipendije (studenti sa prosečnom ocenom 8,50 neće dobiti studentsku stipendiju, ali mogu dobiti studentski kredit koji neće morati da vrate ukoliko u toj godini zadrže isti uspeh).

Prema tome, predložena izmena Zakona kojom se menjaju posebni uslovi za dobijanje stipendije neće bitnije uticati na materijalni položaj najuspešnijih studenata.

**Član 3.** uređuju se uslovi, način i postupak dodele stipendija za izuzetno naderene učenike i studente.

Osim opštih uslova koje učenik, odnosno student treba da ispuni za ostvarivanje prava u oblasti učeničkog i studentskog standarda, članom 3. Predloga zakona (novi član 11a st. 1. i 2.) utvrđeni su i posebni uslovi koje treba da se ispune za dodelu stipendije za izuzetno nadarene učenike i studente.

Pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente ostvaruje se na osnovu konkursa koji raspisuje nadležno ministarstvo. Osim izuzetnih rezultata u prethodnom školovanju (za učenike - odličan uspeh u učenju i rezultati na međunarodnim i republičkim takmičenjima, a za studente – kontinuitet i prosečna ocena u toku studija najmanje 9,00) kandidati treba da polože i standardizovane testove, koje priprema odgovarajući institut u sastavu visokoškolske ustanove i utvrđuje rezultate. U donošenju odluke o dodeli stipendija učestvuju, između ostalog, i saveti koje imenuje Konferencija univerziteta iz odgovarajućih obrazovno-naučnih, odnosno obrazovno-umetničkih polja, kako bi se obezbedio visoki standard dodele stipendija. Posao Konferencije univerziteta i saveta se obavlja kao poveren. Odluku o dodeli stipendija donosi ministar.

Radi zaštite i racionalnog korišćenja budžetskih sredstava uređuje se da pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente nema učenik, odnosno student koji je pravo na neku drugu učeničku, odnosno studentsku stipendiju ili kredit ostvario u skladu sa odlukom nadležnog organa iz budžeta

jedinice lokalne samouprave, odnosno iz budžeta Republike Srbije, a da u slučaju zloupotrebe prava, učenik, odnosno student trajno gubi pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike, odnosno studente, što ima za posledicu i obavezu vraćanja dobijenih sredstava.

Ovim članom dato je i izričito ovlašćenje jedinici lokalne samouprave da može svojom odlukom, u skladu sa materijalnim mogućnostima, utvrditi pravo na učeničku, odnosno studentsku stipendiju ili kredit, ako je prethodno za te namene u svom budžetu obezbedila sredstva.

**Član 4.** dodaju se odredbe kojima se uređuje sadržina evidencija koje se vode u oblasti učeničkog i studentskog standarda (podaci o ustanovama, o učenicima, odnosno studentima i o zaposlenima), kao i način prikupljanja podataka za evidencije i obrada podataka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Zakonom iz 2010. godine utvrđene su vrste evidencije, način vođenja evidencija, rokovi čuvanja i rokovi dostavljanja podataka iz evidencije Ministarstvu.

Radi sprečavanja mogućih zloupotreba ličnih podataka o učenicima, odnosno studentima, Predlogom zakona je u novom članu 45e stav 5. izričito navedeno koji se podaci ne mogu javno objavljivati na rang listi.

**Čl. 5. i 6.** vrši se usaglašavanje odredbe Zakona u delu koji se odnosi na zahteve u pogledu stečenog obrazovanja za direktore, vaspitače i stručne saradnike sa zakonom iz oblasti visokog obrazovanja.

**Član 7.** uređuje brisanje dela VI. Republički fond za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, sa čl. 70–81. Zakona, koji se odnose na osnivanje i rad Republičkog fonda za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, kao i na uslove i način dodele stipendija za izuzetno nadarene učenike i studente u Fondu.

**Član 8.** uređuje brisanje odredaba koje se odnose na nadzor nad radom Fonda.

**Član 9.** usaglašava odredbe Zakona kojima se utvrđuju zahtevi u pogledu stečenog obrazovanja za inspektora u Ministarstvu sa zakonom iz oblasti visokog obrazovanja i utvrđuje ovlašćenje za ministra da propisuje obrazac legitimacije za inspektora.

**Član 10.** propisuje kazne za prekršaj u vezi sa vođenjem evidencija i objavljivanjem podataka o učenicima i studentima.

**Član 11.** sadrži zaštitnu odredbu za učenike i studenti koji su ostvarili pravo na stipendiju za izuzetno nadarene učenike i studente, odnosno za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, prema ranije važećim propisima, i koji imaju zaključene odgovarajuće ugovore.

**Član 12.** uređuje se prestanak rada Republičkog fonda za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, osnovanog Zakonom i preuzimanje njegovih prava, obaveza, predmeta i arhive od strane Ministarstva.

**Član 13.** propisuje se rok za donošenje podzakonskih akata za sprovođenje zakona.

**Član 14.** sadrži završne odredbu o stupanju na snagu propisa.

#### **IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA**

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije.

## **V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU**

Predlaže se da se Zakon usvoji po hitnom postupku kako bi se sprečile štetne posledice po izuzetno nadarene učenike i studente, koji su postigli vrhunske rezultate u obrazovno-naučnim i obrazovno-umetničkim poljima i koji zaslužuju posebno priznanje i materijalnu podršku za dalji obrazovni, naučni i umetnički rad. Usvajanjem izmena i dopuna Zakona obezbediće se kontinuitet i zadržati tradicionalno visoki kvalitet u dodeli ove prestižne stipendije, kao i jasna pravila za raspisivanje konkursa za narednu školsku godinu